

'Özgür, büyük bir roman yazmak istiyordum'

'Özgür ve büyük bir roman' düşüncesiyle başladığı serisini bugün çıkan 'Sus Barbatus! 3'le noktlayan Faruk Duman, "Edebiyatımızın büyük geleneğinde büyük bir ağaç var, ta 'Dede Korkut'tan, o büyük, olağanüstü Yunus'tan bu yana büyüyen bir ağaç. Barbatus'umuz o ağacın bir dalı oluyor. Dolayısıyla en büyük etkiyi halk edebiyatından alıyor" diyor.

NİLGÜN ÇELİK

Merakla beklediğimiz Faruk Duman'ın 'Sus Barbatus! 3'ü, bugün okuruyla buluşuyor. Uzun bir serüvenin sonuna geldik. Karda üşüdük, hatta donduk, yağmurda ıslandık. Masalların büyüüne sevindik, efsanelerle gönendik, zulmün silahsızını da silahsızını da gördük. Bugün seri tamamlanıyor... Bütün bunların toplamında 1600 küsür sayfa ile Türk edebiyatının sözlü geleneğini uyandıran; masalların, destanların, efsanelerin tümünün edebiyatımızın zenginliği olduğunun altını çizen Faruk Duman'ın edebiyatımıza büyük bir hizmeti olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ne sorsak, ne yazsak eksik kalacağını düşünerek soruyorum...

■ **'Sus Barbatus!' serisi, saf devrimciler ile o dönemin aydın yöre halkını anlatıyor ve içinde fantastik öğeleri de barındırıyor; halk hikâyeleriyle, âşıklarla, efsanelerle, destanlarla, masallarla zenginleşiyor. Zeminindeki büyük gerçekten de gücünü alıyor. Yani masalsı, büyülgüçerçekçi diye adlandırılabilir. Peki, siz bir okur olsanız 'Sus Barbatus!'u nasıl adlandırırdınız?**

Özgür bir roman. Yani, olabildiyse. Benim şimdilik okur olarak bakabilme şansım yok. Ama özgür, büyük bir roman yazmak istiyordum. Tanımların uzağında. Dolayısıyla pek çok bakımdan tanımlanabilirdi: Bir dil romanı. Bir halk romanı. Bir politik roman. Doğa romanı. Başka tanımlamalar da olabilirdi. Bunların hepsi romanımı özgürleştirmek için olanaklar olarak kullanılabilirdi.

■ **Siz, "'İnce Memed' olmasa belki de Barbatus olmazdı" diyorsunuz. Sayın Erendiz Atasü ise "Ama 'İnce Memed' yazılmamış olsaydı, Faruk Duman malzemesine büyük olasılıkla farkı bir biçim verecekti" diyor. Burada iki şeyi merak ediyorum: Ya-**

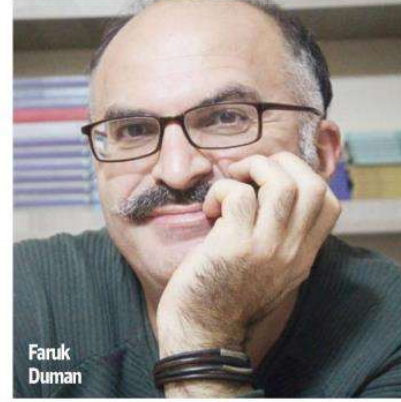
şar Kemal ve 'İnce Memed' ile anılmak nasıl bir sorumluluk? Ve Erendiz Atasü'nün bahsettiği farklı biçim sizce ne olurdu?

Erendiz Atasü çok doğru saptıyor. Edebiyatımızın büyük geleneğine ve birikimine ekleniyoruz. Orada büyük bir ağaç var, ta 'Dede Korkut'tan, o büyük, olağanüstü Yunus'tan bu yana büyüyen bir ağaç. Barbatus'umuz o ağacın bir dalı oluyor. Dolayısıyla en büyük etkiyi halk edebiyatından alıyor. Şimdi 'İnce Memed' bu modern halk edebiyatını besleyen en önemli kaynaklarımızdan biridir. Onun etkisi elbette var. Ama ne yapıyoruz, kendi üslubumuzla yenilikler getireceğiz. Yinelemeyeceğiz. 'Barbatus'la bunu yapmaya çalıştım. Öncesinde bildiğiniz gibi 'İnsan Manzaraları' var. 'İnce Memed' olmasaydı onu yazardık. Bunu hepimiz adına söylüyorum. Çünkü onun yazılması gerekirdi. Onun öncesi çağıldayan bir nehirdir. Dadaloğlu'dur, Koroğlu, Karacaoğlan'dır.

■ **Son ciltte yeni kahramanlar okuru bekliyor. Aynur'un yoldaşı Coco, dağa baryaya dayanan son deve Davut, Pınar'dan boncuk toplayıp dünyadaki son eyeri yapan Dede Sultan ve korkusuz, güçlü mü güçlü Kemal... Bunlar kolaylıkla akıldan çıkıp gidecek tipler değil. Karakterlerin bu kadar sahici olmasının püf noktası nedir?**

Yazıya yaklaşımla ilgili olabilir. Bunlar halktan insanlar, bu süreçte, anlattığım insanları sevdiğimi düşündüm. Bir yerde Kenan demiryollarında geçici hamallık yapıyor. Yanında da arkadaşı Mücahit var; Kenan gidip müdürden arkadaşı için iş istiyor. Ama kendine öyle güveni var ki, "Dur bakalım, sen beni ne sandın" diye diye konuşuyor. Ben yazı yazdığım sırada cümleleri düşünmem. İnsanları düşünürüm.

■ **Kendine özgü dili var 'Sus Barba-**

tus!'un. Anlatıcının zaman zaman felsefe boyutunda okurla konuşması da okunurluğu kolay kılıyor. Ayrıca kesik kesik anlatım ve sözcüklerin art arda tekrarlanması edebiyatımıza getirdiğiniz bir yenilik ve cüsseli romanı daha okunur kıldığı bir gerçek. Yazıda yeni bir akım başlattığınızı düşünüyor musunuz, bunu hedeflemiş miydiniz?

Hayır, bunlar bizim edebiyatımızda zaten olan şeyler. Belki bende farklı olarak, konuşma diline yaklaşmak için denediğim kesik cümleler vardır. Yani bir cümleyi birkaç kez keserek bitiriyorum. Orada anlatıcının duraksadığını düşünebiliriz. Ama genel olarak, edebiyata başladığım ilk yıllardan farklı olarak, artık biçimsel, teknik şeyleri hemen hemen hiç düşünmüyorum. Elbette romanın biçimi baştan oluşuyor. 'Barbatus' için, bu kadar uzun bir yazı nasıl rahat okunur, diye düşünmüştüm. Bölüm araklıklarına karar verdikten sonra geriye maceraya kapılmak kalıyor. Çantadan Coco'nun fırlamasına bayılmıştım örneğin.

■ **Yine romanda bir yeniliği daha başlattınız. Sürekli hareketliliği hikâyelerle durağanlaştırdınız. Artık okurlarınız yadırsıyor, okurken soluklanıyor. Bu geleneği 'Sus Barbatus!'la bitirecek misiniz?**

Olayın gerektirdiği yerlerde, konuyu hikâyelerle örnekleme, bizim geleneksel edebiyatımızın çok eski bir uygulamasıdır. Hem halk hikâyelerinde hem de tarihlerde vardır. Seyahatnamelerde de. Bunu çağdaş edebiyatımıza taşımış oldum. Ama sanırım 'Barbatus'ta kalır...

■ **Romanın siyasi ağırlığını en vurgulu anlattığınız bir bölüm var sayfa 213'te: "Hep biriz, kardeşiz, birlikteyiz. Ama bu düzen bizi birbirimize düşman ediyor. İki kardeşi alıyor, birini asker, birini anarşist ilan ediyor, neden, kendi çıkarları bozulmasın, kendi düzenleri yolunda gitsin, diye..." Yüksek sese gerek duymadan sakın ama derin bir çözümlemeyi okurun aklına bıraktınız. O dönemi yaşamamış okurlarınız için bugüne ışık tutması olası. Dönem romanları o güne şahitlik ederken bugüne gönderme yapmalı mıdır?**

Ben 'Barbatus' için dönem romanı demem. Politik arkaplanı da gerilerdedir. O da tanıklığa dayanır, bu nedenle öznel olduğu söylenebilir. 'Dönem romanı' zaten bugüne bir şey söylemek için yazılır. Ama tabii, Atatürk'ün dediği gibi, tarih yazanın tarih yapana sadık kalması önemlidir. 'Barbatus'un kahramanları o dönemin tartışmaları çevresinde yeri geldikçe konuşuyorlar. Bu anlamda Mustafa Öğretmen'in söylediklerinin önemli olduğunu düşünüyorum. ■

**SUS
BARBATUS! 3**

Faruk Duman
Yapı Kredi Yayınları, 2021
600 sayfa, 46 TL.